

ÚVOD DO PŘEDMĚTU LATINA PRO HISTORIKY

Lazio – kolébka antického Imperia Romana

LATINSKÁ ABECEDA A VÝSLOVNOST

Dnes – 24 písmen

Římané – 23 písmen

- nerozlišovali v písmu V a U – **psali pouze V, ale vyslovovali V – U**
- znali pouze velká písmena – majuskule (x malá písmena - minuskule)

ČLENĚNÍ LATINSKÝCH HLÁSEK

- vokály = samohlásky – krátké + dlouhé
- diftongy = dvojhlásky – ae /é, oe/é, ei/ej, au, eu, ui/uj
- konsonanty = souhlásky – různé typy podle způsobu tvoření – viz čeština

DÉLKA SLABIK V LATINĚ

– za dlouhé slabiky se pokládají i ty, které **NEOBSAHUJÍ** dlouhou samohlásku či dvojhlásku

LATINSKÁ SLABIKA JE DLOUHÁ:

- přirozeně** – obsahuje dlouhou samohlásku nebo dvojhlásku
laudátur / laudátur – on je chválen
- pozicí** – za krátkou samohláskou slabiky následuje skupina souhlásek
laudantur / laudantur – jsou chváleni

LATINSKÝ PŘÍZVUK

- méně než trojslabičné slovo – na první slabice
- trojslabičné a víceslabičné slovo – podle délky předposlední slabiky (tzv. penultimy):
 - předposlední dlouhá, potom je i přízvučná laudátur, laudántur
 - předposlední krátká, potom přízvučnou na slabice před ní, tedy na 3. od konce
légitur, ténebrae /ténebré – temnoty

PRAVIDLA PRO VÝSLOVNOST LATINY (V. STŘEDOEVROPSKOU)

hláska	výslovnost	příklad
ae, oe	é	laedo / lédó – urážím poena / péna - trest
i před samohláskou téže slabiky	j	iam / jam - už
i před samohláskou začínající slabiku	ij	Italia / italiija - Itálie
i mezi dvěma samohláskami	ijj	maior / majjior - větší
qu	kv	aqua / akva - voda
nqu	ngv	lingua / lingva – jazyk, řeč
su před samohláskou TĚŽE slabiky	sv	suavis / svavis - milý
c před a, o, u před souhláskou na konci slova	k	carus / kárus - milý Ecce / ekce – ejhle hic / hyk - tady
c v ostatních případech a před dvojháskou	c	dicitur / dycitur – říká se, prý caecus / cékus - slepý
ti před samohláskou	ci	amicitia / amiciija - přátelství
ti před dvojháskou ae	ci	divitiae / divicié - bohatství
ti +s, t, x před samohláskou	ty +s, t, x + samohláska	Hostium / hostyum – bez nepřátel
ti před samohláskou i dvojháskou ve slovech řeckých	ty	Miltiades / miltyades
ph vždy	f	philosophus / filozofus - filozof
s mezi dvěma samohláskami	z	rosa / róza - růže
ex před samohláskou	egz	Exemplum / egzemplum - příklad
slabiky di, ti, ni	dy, ty, ny	dico / dyko – říkám timeo / tymeo – bojím se niger / nyger - černý

PROCVIČOVÁNÍ SPRÁVNÉ VÝSLOVNOSTI A ČETBY:

aequus, aedifico, missa, articulus, consensus, caelum, capella, caput, clericus, coniunx, oratio, scientia, praesentia, quia, ratio, requies, proelium, scriptura, vicinus, vinculum, patientia, visitatio, carcer, sanguis, miser

GRAMATICKÁ TERMINOLOGIE - VIZ např. skripta prof. Bartoňka str. 8, je nutná její znalost na následující týden (30. 9. 2015)

Názvy **slovních druhů**:

- substantivum (-a) podstatné jméno
- adjektivum (-a) přídavné jméno
- pronomen (pronomina) zájmeno
- numeralium (numeralia) číslovka
- verbum (-a) sloveso
- adverbium (-a) příslovce

Názvy **gramatických kategorií**

- **maskulinum (-a)** podstat. jm. r. mužsk.
- **femininum (-a)** podstat. jm. r. žensk.
- **neutrum (-a)** podstat. jm. r. střed.

- **singulár** číslo jednotné
- **plurál** číslo množné

Označení **pádů**:

1. nominativ
2. genitiv
3. dativ
4. akuzativ
5. vokativ
6. lokál
7. instrumentál

Číslo:

- **singulár** jednotné č.
- **plurál** množné č.

Slovesný **čas**:

- **prézens (-ntu)** přítomný
- **futurum** budoucí
- **préteritum** minulý

Slovesný **způsob**:

- **indikativ** oznamovací
- **kondicionál** podmiňovací
- **imperativ** rozkazovací

Slovesný **rod**:

- **aktivum** činný
- **pasívum** trpný